

Guldögonsländor

– en mardröm för bladlössen

Text: Heini Koskula, Biotus Oy

Guldögonsländans larver är små, bara någon millimeter långa till en början, men de växer och blir upp till en centimeter stora modiga predatorer med kraftiga käkar. Som fullvuxna ändrar de sig helt, både vad gäller utseende och näring. De fullvuxna guldögonsländorna är granngröna, klen byggda flygande insekter med stora vingar och stora ögon samt långa antenner. De är aktiva i skymningen och under natten och de söker sig gärna mot ljuset, så man kan ofta hitta dem också inomhus. Som fullvuxna är de ofarliga för växtskadegörarna, för då äter de närmast bara nektar och pollen.

I Finland har man påträffat åtminstone 16 olika arter av guldögonsländor. I kommersiell produktion finns arten *Crysoperla carnea*. Det är i allmänhet just den arten man avser då man talar om biologisk bekämpning. Varken i Finland eller på annat håll i Europa har någon annan art av guldögonslända registrerats för biologisk bekämpning, även om det i vår natur nog finns flera andra arter.

Mångsidig predator

Guldögonsländans larver använder många olika växtskadegörare som föda. På menyn finns såväl bladlöss och tripsar som ullsköldlöss, man vet att de också äter bl.a. fjärlägg, växthus-spinnkvalster, stritar och till och med sina egna artfränder.

Men i växthus används guldögonsländans larver närmast för bekämpning av bladlöss. De kan äta mellan 400 och 600 bladlöss under sin livstid. Larverna är inte vidare kräsna när det gäller val av bladlusarter, utan man kan säga att för dem duger alla de vanligaste bladlusarterna som förekommer i våra växthus.

Eftersom de är allätare är guldögonsländans larver ett tryggt val i bekämpning av bladlöss jämfört med t.ex. bladlusparasitsteklar. När man använder parasitsteklar ska man veta vilken bladlusart som bekämpas. Mera information om parasitsteklar mot bladlöss finns i Trädgårdsnytt nr 9/2016, s. 20–22.

Guldögonsländans ägg

Nyttorganismer i praktiken, del 11

De fullvuxna guldögonsländorna är cirka en centimeter stora. De övervintrar som fullvuxna. Individerna som vaknar upp ur vintervilan har brunaktig färg. De kommersiellt utsatta guldögonsländorna bildar sällan en bestående population i växthuset.

Guldögonsländelarver i biologisk bekämpning

Guldögonsländorna som används i biologisk bekämpning levereras till odlaren som första och andra stadiets larver. Larverna är bara 2–3 mm stora. De kan sättas ut direkt på växtunderlaget, på bladen eller i s.k. bioboxar. Bioboxarna är små askar ur vilka larverna förflyttar sig ut i växtbeståndet för att söka sitt byte.

Guldögonsländornas larver är mycket effektiva som biologiska be-

Guldögonsländans larv tar med sina kraftiga käkar tag i bytet och dödar det utan pardon. Optimala förhållanden för användning av guldögonsländor är 22–25 grader, men larverna klarar sig också i mycket svalare temperaturer, till och med i 10 grader, även om de då rör sig långsamt.

kämpare av bladlöss. Nackdelen med dem kan vara utsättningen, för de små larverna måste sättas ut så nära bytesdjuren som möjligt, helst direkt på dem eller alldeles invid. I allmänhet rekommenderas guldögonsländelarver för användning i låga växtbestånd. Men då man får problem med bladlöss är det inget som hindrar att man sätter ut larver av guldögonsländor också på större växter som t.ex. hallon, paprika eller ros.

Traditionellt rekommenderas att guldögonsländelarverna ska användas som kurativ bekämpning. Då sät-

ter man ut larverna närmast på angripna plantor och i närheten av dem. Men alltid kan man inte vänta på att bladlössen ska dyka upp, utan larverna kan sättas ut också på förhand. Det lönar sig att prova på förebyggande bekämpning speciellt på växter som garanterat får bladlöss, t.ex. Million Bells, och på sådana amplar där man använt växter som man vet att brukar angripas av bladlöss. Amplarna blir lätt angripna också därför att de lätt blir förbisedda när man kontrollerar skadedjursläget, och då kommer bladlössen åt att föröka sig fritt i dem.

På internet finns intressanta videor om guldögonsländans livscykel, t.ex. på adress <http://www.youtube.com/watch?v=X4gDqQAMo18>. Den mycket noggranna videon är nästan som en vetenskaplig trillerfilm.

Nikolai och Ljudmila Borisoffs Trädgårdsstiftelse bidrar till finansieringen av artikelserien

De glupska larverna äter till och med artfränder

Guldögonsländans honor lägger äggen ett och ett i ändan på en cirka 10 millimeter lång tunt skaft. Där i ändan är ägget skyddat, när andra guldögonsländelarver kläcks i närheten äter de inte genast upp den ännu okläckta artfränden. Nykläckta larver är glupska predatorer som rör sig snabbt. I början är de bara några millimeter stora, senare växer de till cirka en centimeters storlek.

I allmänhet bildar guldögonsländorna ingen bestående population i växthus, utan de fullvuxna sländorna rymmer ut därifrån. Man måste alltså ofta göra nya utsättningar, beroende på växtart kan det vara varje vecka (sallat, örter).

Träffa oss vid
Närpes Expo,
avdelning B16-17

netled

Smart lighting
solutions

WWW.NETLED.FI